

Ania z Zielonego Wzgórza

Bohaterka cyklu powieści kanadyjskiej pisarki, Lucy Maud Montgomery, znana jest kilku pokoleniom dziewcząt na całym świecie. Zyskuje sympatię coraz to nowych czytelniczek, dzięki swojemu urokowi i nieprzeciętnej osobowości. To ona posiadała „paszport do krainy czarów” i poszukiwała „pola dla swej wyobraźni”, nadając ludziom i rzeczom poetyczne nazwy.

Wrodzony dar promieniowania radością życia sprawiał, że łatwiej jej było znosić przeciwności losu, a dla innych będących w jej towarzystwie, świat stawał się bardziej przyjazny, piękniejszy. Niepozorna postać Ani nie od razu zdradzała bogactwo jej niepospolitej natury. Twarzyczka drobna, blada i bardzo piegowata, usta szerokie, duże oczy zmieniające barwę, raz szare, raz zielone, i dwa bardzo grube, czerwone jak ogień warkocze – tak wyglądała, gdy w wieku lat jedenastu zjawiała się na Zielonym Wzgórzu, w domu Maryli i Mateusza.

Zdarzyło się to przez pomyłkę. Pani Spencer przywiozła z Domu Sierot zamiast chłopca, który miał pomagać w gospodarstwie Mateuszowi, tę dziewczynkę o rudych warkoczach. Płomienne włosy były nieustannym zmartwieniem Ani i choć miała duże poczucie humoru, nie znosiła żartów na ten temat. Wyróżniała się indywidualnym sposobem bycia, reakcji i wyrażania. „Pragnę, by wszyscy mnie kochali i cierpię, gdy mnie ktoś nie lubi” – mówiła starając się zasłużyć na przyjaźń innych. Jej życzliwy stosunek do otoczenia i chęć zrozumienia każdego otwierały przed nią serca. Najbardziej skryci ludzie stawali się skłonni do zwierzeń. Pracowita, obowiązkowa, stanowcza i uparta, śmiało występowała w obronie spraw i ludzi, odważnie ponosząc konsekwencje swoich czynów.

Nazywała się Ania Shirley. Urodziła się w marcu, o świcie, w Bolingbroke w Nowej Szkocji (Kanada), około 1865 r. W trzy miesiące po jej urodzeniu rodzice zmarli na febrę, a niemowlę

przygarnęła biedna pani Thomas. „Pani Thomas mówiła, że byłam najszkaradniejszym dzieckiem, jakie kiedykolwiek widziała. Sama skóra i kości, no i oczy” – opowiadała Ania o sobie Maryli. Od najmłodszych lat piastowała małe dzieci, aby wynagrodzić obcym, że ją przygarnęli do siebie. Przyszedł jednak moment, gdy nikt jej nie chciał i wówczas odesłano ją do Domu Sierot w Hopetown.

Po czterech miesiącach zjawiła się tam pani Spencer, Tułaczka życia Ani i jej sieroctwo sprawiły, że ciągle myślała o swym wymarzonym domu. Wyczarowała go sobie wśród zieleni, bo ogromnie kochała przyrodę. *„Tak mi żal ludzi, mieszkających w krajach, gdzie nie ma przyłaszczek!”* – wykrzykiwała w zachwycie nad pięknem otaczającego ją krajobrazu. Była przekonana, że mieszkając na Wyspie Księcia Edwarda, znajduje się w najpiękniejszym zakątku świata. Istotnie, ta niewielka wyspa u wschodnich wybrzeży Kanady, w południowej części Zatoki Św. Wawrzyńca, dziś jeszcze bywa nazywana *„ogrodem w zatoce”*. Pozostało tu wspomnienie o Ani i autorce tej popularnej postaci literackiej.

Lucy Maud Montgomery napisała o Ani wiele tomów, ukazując jej życie od momentu pojawienia się na Zielonym Wzgórzu aż do lat starości, po I wojnie światowej. Opowieść o jej wielkiej miłości, wymarzonym domu, udanych dzieciach spełnia wyobrażenia większości dziewcząt o szczęśliwym życiu, chętnie więc po kolejne książki sięgają coraz to nowe pokolenia.

W Polsce przetłumaczono osiem tomów cyklu o Ani: Ania z Zielonego Wzgórza (1908; 1912), Ania z Avonlea (1909; 1921), Ania na uniwersytecie (1915; 1931), Wymarzony dom Ani (1917; 1931), Dolina Tęczy (1919; 1932), Rilla ze Złotego Brzegu (1921; 1933), Ania z Szumiących Topoli (1936; 1977), Ania ze Złotego Brzegu (1939; 1989). W okresie międzywojennym były one wielokrotnie wznawiane, a w latach 1948-1982 osiągnęły łączny nakład ponad 2 mln egzemplarzy. Powieść przełożono na kilkadziesiąt języków obcych. Ogromną sympatią cieszy się Ania w Japonii, gdzie w latach 1954-1955 sprzedano ponad 7 mln

egzemplarzy jej przygód. Fragmenty opowieści o Ani weszły do japońskiego podręcznika szkolnego.

Powieść kilkakrotnie filmowano poczynając od filmu niemego (1919) do kolorowego filmu kanadyjskiego z roku 1988, który oglądaliśmy także i w polskiej telewizji. Wystawiano musicale w Nowym Jorku, Londynie i Nairobi. Brytyjczycy w 1975 r. wyprodukowali serial telewizyjny, wielokrotnie już emitowany. Również w Polsce, w 1979 r., powstały seriale telewizyjny i radiowy, a adaptacja teatralna grana była na scenach w kilku miastach.

Kto napisał Anię z Zielonego Wzgórza?

Lucy Maud Montgomery (1874-1942) – kanadyjska pisarka, z zawodu nauczycielka, zajmowała się również pracą dziennikarską. Napisała kilka powieści, z których największą popularność zyskały tomy o Ani. Urodziła się w Clifton (obecnie New London), na Wyspie Księcia Edwarda. Matka jej wcześniej zmarła na gruźlicę, a ojciec ożenił się powtórnie i przeniósł do odległego Saskatchewan. Dzieciństwo pisarka spędziła w Cavendish, u dziadków. Życie w domu dziadków było niezwykle surowe, toczyło się według zasad religii protestanckiej.

Lucy Maud czuła się tam samotna i, podobnie jak Ania, marzyła o własnym, ciepłym i przytulnym domu. Po śmierci dziadka przez 13 lat opiekowała się babką, porzucając dla niej wszystkie swoje plany. Za mąż za pastora wyszła dopiero w wieku 37 lat. Powieści o Ani mają wiele akcentów autobiograficznych.

Pierwsza książka cyklu, pisana od wiosny 1904 r. do jesieni 1905 r., wydana w Bostonie dopiero w 1908 r., od razu przyniosła autorce ogromną popularność. Czytelnicy zmuszali pisarkę do kontynuowania historii Ani – bohaterki, która zawojowała ich serca. Znany pisarz amerykański, Mark Twain

(zobacz: „Jłuck Finn”), w liście gratulacyjnym do autorki pisał o Ani: „najdroższe, najukochańsze dziecko literackie od czasów nieśmiertelnej Alicji”.

Lucy Maud Montgomery była członkiem Angielskiego Królewskiego Towarzystwa Sztuki i Literatury i otrzymała Order Imperium Brytyjskiego. Oprócz cyklu powieści o Ani napisała wiele innych książek, między innymi: *Dziewczę z sadu* (1910; 1936), *Historynka* (1911; 1936), *Emilka ze Srebrnego Nowiu* (1923; 1936), *Emilka dojrzewa* (1925; 1936), *Emilka na falach żyda* (1928; 1936). Do Avonlea i bohaterów występujących w powieści nawiązują: *Opowieści z Avonlea* (1912; 1991) i *Pożegnanie z Avonlea* (1953; 1991).